

dr hab. Maria Nowina Konopka, prof. UJ
Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Kraków, 05.07.2022 r.

RECENZJA

osiągnięć doktor Katarzyny Kamińskiej - Korolczuk w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji

Recenzja składa się z czterech elementów: 1. krótkiego omówienia najważniejszych faktów z życia zawodowego Habilitantki; 2. oceny publikacji naukowych, które wskazane zostały jako osiągnięcie naukowe; 3. oceny pozostałego dorobku naukowego i aktywności naukowej Habilitantki po uzyskaniu doktoratu; 4. konkluzji.

1. Najważniejsze fakty z życiorysu zawodowego Habilitantki

Doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk jest absolwentką Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na którym uzyskała tytuł magistra politologii, w specjalności dziennikarstwo, na podstawie obrony pracy magisterskiej pt. *System prasowy Estonii*. W sześć lat później uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, na podstawie złożonych egzaminów i przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. *Kształtowanie się rynku prasowego w Estonii*, uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Habilitantka naukowo i badawczo związana jest z Instytutem Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, na którym pracuje od 2000 roku, początkowo jako asystent, a od 2005 roku na stanowisku adiunkta. W ramach tej jednostki w latach 2012-2016 oraz od 2020 pełni angażującą rolę zastępcy dyrektora instytutu.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w Art. 219 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. Dz.U. 2020 poz. 85)

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk wskazała cykl pt. *Wpływ partii politycznych i mediów na kształtowanie polityki informacyjnej państwa*. W jego skład wchodzi, wymieniona pod numerem pierwszym, monografia zatytułowana *Polityka i media a kryzys zaufania. Polityka informacyjna mocarstw w czasie zagrożenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2021. Recenzentkami wydawniczymi były dr hab. Agnieszka Szymańska, prof. UJ oraz dr hab. Dorota Piontek, prof. UAM. Na książkę liczącą 381 stron składają się: wstęp, 3 rozdziały, zakończenie, licząca 48 stron bibliografia, wykaz najważniejszych skrótów oraz indeksy: osobowy i rzeczowy. Dzieło to stanowi zwięźczone wieloletnich badań Autorki nad problematyką zmian zachodzących w systemach partyjnych i medialnych. Ponadto w skład osiągnięcia naukowego zaliczonych zostało 9 rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych, 2 redakcje naukowe monografii z serii publikacyjnej pt. *Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych* oraz 8 artykułów w recenzowanych czasopismach naukowych, co łącznie stanowi 20 pozycji. Tak obszerny, wskazany do recenzji materiał uporządkowany zostanie w następujący sposób: na początku odniosę się do kluczowej w mojej ocenie monografii, w następnej kolejności analizie poddany zostanie inny dorobek naukowy Habilitantki - wskazany jako główne osiągnięcie naukowe.

2.1. Ocena monografii *W Polityka i media a kryzys zaufania. Polityka informacyjna mocarstw w czasie zagrożenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2021, ss. 381.

W pierwszym rozdziale monografii, zatytułowanym *Paralelizm polityczny jako perspektywa teoretyczna badań nad zależnościami między polityką a mediami* Autorka koncentruje się na precyzyjnym określeniu analizowanego obszaru badawczego. W tym też celu definiuje kluczowe dla pracy pojęcia, tworząc tym samym ramę teoretyczną dla prezentowanych w ostatnim rozdziale badań empirycznych. Ta część pracy składa się z trzech podrozdziałów. W pierwszym z nich Habilitantka dokonuje opisu polityki jako sfery wzajemnych oddziaływań zróżnicowanych elementów systemu społecznego. Szczególny nacisk jest tu położony na analizę relacji współzależności polityki i mediów. Punktem wyjścia

swych rozważań Katarzyna Kamińska - Korolczuk uczyniła koncepcję brytyjskiego badacza Colina Seymour-Ure'a, sformułowaną w pracy *The Political Impact of Mass Media*.

W kolejnym podrozdziale Autorka przybliżyła wymiary demokracji w dobie mediów masowych oraz zdefiniowała takie pojęcia jak: demokracja, demokracja medialna, mediatyzacja czy mediatyzacja polityki. Logiczne następstwo analizowanych pojęć wskazuje na główny obszar dociekań naukowych Autorki, osadzonych na gruncie nauki o polityce i administracji. Pole to poszerzone jednak zostaje o analizę *stricte* medioznawczą, tworząc pracę interdyscyplinarną i wielowątkową. Zabieg ten wydaje się wysoce uzasadniony, a wręcz niezbędny, gdyż jak zauważa Autorka rozwój systemów medialnych w systemie politycznym wynika z wyłaniających się potrzeb i oczekiwań społecznych, związanych z uformowaniem się społeczeństwa informacyjnego. W jego ramach kluczowe stają się nowe środki przekazu, które wykorzystywane są przez przedstawicieli sceny politycznej do formowania opinii publicznej (s. 47-48). Autorka wskazuje również na znaczenie rozwoju mediów internetowych, które w zasadniczy sposób odmieniły kontrolę przepływu informacji, stając się równocześnie „nośnikiem informacji, jak i barierą między jednostką a reprezentującą ją urzędnikiem czy politykiem” (s. 68). Na dalszych etapach rozważań doktor Kamińska - Korolczuk przywołuje zmienną w tym kontekście koncepcję czterech etapów mediatyzacji Winfrieda Schulza czy Jespera Strömbäcka i Franka Essera (s. 70 i nast.)

W podrozdziale trzecim Autorka uzasadnia przyjęcie teorii paralelizmu politycznego jako pozwalającej na połączenie dwóch podejmowanych perspektyw: badań nad systemem politycznym i systemem medialnym. Ponownie przywołana tu zostaje myśl Colina Seymour-Ure'a dotycząca skali paralelizmu politycznego, zgodnie z którą obecność i natężenie paralelizmu politycznego można zaobserwować w trzech obszarach, tj. w proporcji liczby mediów opiniotwórczych i liczby partii politycznych ważnych z punktu widzenia systemu politycznego; zakresie zbieżności celów prasy i partii politycznych oraz podobieństwie struktury członkostwa w partii i sympatyków prasy (s. 76). W dalszej części Habilitantka przywołuje klasyczne modele mediów, wskazuje na nowe badania nad modelami mediów i paralelizmem politycznym oraz podejmuje kwestie konsekwencji paralelizmu politycznego. Interesujące w tej części pracy wydają się zwłaszcza te ostatnie. Po pierwsze, Autorka rozpatruje je na dwóch zasadniczych płaszczyznach: teoretycznej i praktycznej, a po wtóre zalicza do nich: obniżenie poziomu profesjonalizmu dziennikarskiego i instrumentalizację mediów, wzrost stronniczości mediów oraz „występującą wśród odbiorców skłonność do zapoznawania się tylko z jednym punktem widzenia przedstawianym w mediach” (s. 104),

zmiany w strukturze własności mediów, zmiany w sposobie obsadzania stanowisk w mediach publicznych, a także spadku/wzroście partycypacji politycznej obywateli. Formułując te wnioski Autorka odniosła się do przeglądowych badań prowadzonych w niniejszej tematyce realizowanych przez zespół wrocławskich (B. Dobek – Ostrowska) i poznańskich badaczy (A. Stępińska, E. Jurga-Wosik, K. Adamczewska, D. Narożna, B. Secler), a dopełniła prezentacją dorobku międzynarodowego (np. A. van Dalen, H. van Kempen).

Pierwszy rozdział książki świadczy o orientacji Katarzyny Kamińskiej - Korolczuk w badanym przedmiocie oraz o znajomości szerokiej literatury przedmiotu. Przykładem tego jest osadzenie przywoływanych pojęć i koncepcji w rozważaniach wielu cytowanych w pozycji autorów. Na uwagę zasługuje także duża świadomość Habilitantki co do metodologicznej przydatności stosowanych przez siebie pojęć. Jednym z nich jest odwołanie się do trudnego do parametryzacji pojęcia wpływu, używanego w pracy w kontekście wpływu politycznego.

Drugi rozdział monografii, zatytułowany *Polityka informacyjna państw w dobie nowych mediów*, Autorka podzieliła na cztery zasadnicze części, z czego pierwszy poświęciła znaczeniu nowych mediów we współczesnych państwach. W tym kontekście przywołane zostały ustalenia takich badaczy jak: M. McLuhan, L. Manovich, D. McQuail, J. van Dijk, N. Luhmann, C. E. Shannon, W. Weaver, R. K. Merton, P. F. Lazarsfeld, R. D. Wimmer czy D. Kazanowski. W odwołaniu do nich Habilitantka rozległej deskrypcji poddaje pojęcia mediów masowych, nowych mediów, mediów społecznościowych, nowych nowych mediów oraz analizuje zjawiska powstałe na gruncie ewolucji środków komunikowania. Do wymagających szczególnego namysłu zaliczone zostały przede wszystkim te, implikujące zmiany w zakresie kontroli nad przepływem globalnych strumieni informacyjnych, selekcji informacji, zmniejszenia progu wejścia na rynek mediów, deficytu uwagi i przenoszenia uwagi na inne źródła informacji. Ewolucja ta doprowadziła zdaniem Autorki do przekształcenia się rynku mediów nie tylko po stronie nadawców, ale także po, opisywanej w kolejnym podrozdziale, stronie odbiorców mediów masowych.

Także i ta część pracy opracowana została w oparciu o bogatą, dobrze dobraną i zasadnie przeanalizowaną literaturę przedmiotu. Wskazane w nim zostały między innymi koncepcje W. Schramma, N. Luhmanna, D. McQuaila, P. Lazarsfelda, E. Katza, J.T. Klappera, M.L. DeFleura i E.E. Dennisa, W. Stephensona, S. Halla, J.G. Blumlera, M.L. DeFleura, G. Gerbnera, W. Lippmanna, M.E. McCombsa i D.L. Shawa czy E. Noelle-Neumann. Odwołania te posłużyły do osadzenia w pracy takich pojęć i teorii jak: magic bullet, hypodermic needle, dwustopniowego przepływu, wielostopniowego przepływu, teorii gier, zastosowań i

gratyfikacji, kultywacji, agenda setting, agenda framing czy opozycyjnej agendy building oraz hipotezy spirali milczenia.

Polityka informacyjna państwa – działanie poprzez media to tytuł kolejnej części problemowej poświęconej przybliżeniu tytułowego pojęcia polityki informacyjnej. Za H.M. Igramem i A.L. Schneiderem doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk definiuje ją uznając, że jest ona „częścią polityk publicznych i zarazem narzędziem wykorzystywanym w politykach publicznych państw” (s. 150). Precyzując Autorka pisze dalej, że „w obecnej rzeczywistości społeczno-politycznej przypisane do polityki informacyjnej funkcje najsprawniej wypełnia dzięki mediom, przy czym, w zależności od ich rodzaju, możliwe jest wypracowanie różnej formy informowania, a kierowane do grup społecznych komunikaty docierają z różną skutecznością” (s. 150). Jej ustalenia prowadzą również do zasadnego przekonania, że podstawą efektywnej polityki informacyjnej państwa jest zaufanie, będące podstawowym warunkiem „włączania się obywateli w procesy współpodejmowania decyzji o kształcie państwa i jego rozwoju” (s.150). Do innych determinantów kształtu polityki informacyjnej państwa K. Kamińska - Korolczuk zalicza również tradycję historyczną i wymiary kultury, przyjętą perspektywę temporalną oczekiwanych skutków oraz kondycję gospodarczą, i sytuację polityczną.

W kolejnych częściach podrozdziału Autorka omawia ewolucję rozumienia pojęcia polityka informacyjną państwa oraz wskazuje na pojęcia bliskoznaczne, wyraźnie opisując występujące między nimi dystynkcje. Podkreśla również fakt, iż pojawienie się nowych mediów wywiera na państwach presję do „zwiększenia intensywności prac prowadzonych nad zbudowaniem zwartej struktury polityki informacyjnej wyznaczającej ramy postępowania w przestrzeni wewnętrznej państwa oraz zewnętrznej, tej na forum międzynarodowym. Proces ten nie pozostaje także bez wpływu na kształt polityki medialnej państw”, która to stanowi istotę rozważań zawartych w kolejnym podrozdziale. Tam też Autorka wyodrębniła kilka grup definicyjnych, odwołując się do ustaleń polskich politologów i medioznawców, w tym Agnieszki Hess czy Zbigniewa Oniszczyka oraz dorobku międzynarodowego (m.in. P. Goldinga, G. Murdocka, Ph. Schlesingera). Rozważania w drugim rozdziale pracy zwieńczone zostają analizą, wspomnianej już kategorii zaufania, poprowadzonej w kontekście elementów kształtujących politykę informacyjną.

Dwa dobrze ustrukturalizowane, osadzone w literaturze przedmiotu i bogate informatywnie rozdziały stanowią doskonałe wprowadzenie w tematykę empirycznej i zarazem ostatniej części monografii. Autorka podejmuje się w niej analizy polityk informacyjnych

wybranych państw, w czasie kryzysu spowodowanego pandemią Covid-19. Warto podkreślić, że warstwa teoretyczna stanowi istotny i często przywoływany punkt odniesienia, tworząc spójną, logiczną całość. Już we wstępie Katarzyna Kamińska - Korolczuk wraca do zależności występujących w ujęciach modelowych pomiędzy poziomem paralelizmu politycznego a przyjętym typem ustroju państwa. Zgodnie z nimi Autorka stworzyła zestaw *case study* do badań empirycznych – do analizy wybierając Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Republikę Federalną Niemiec – jako przykład demokracji skonsolidowanej, Chińską Republikę Ludową – jako państwo niedemokratyczne oraz Federacyjną Republikę Brazylii – jak przykład demokracji nieskonsolidowanej. Cztery kolejne części analityczne zbudowano wedle tego samego schematu, prezentując kolejno: historię ustroju, tradycję polityczną, charakterystykę systemu politycznego oraz systemu medialnego, by następnie analizie poddać politykę informacyjną danego mocarstwa. Zabieg ten czyni rozdział uporządkowanym, czytelnym i łatwym do śledzenia podobieństw/różnic. Dodatkowo jest on dla czytelnika ciekawy, gdyż konsistentnie poprowadzona narracja pozwala po lekturze zaledwie kilkunastu stron pozyskać szereg interesujących informacji. Dużą wątpliwość mam natomiast do proporcji przyjętych w częściach empirycznych. Flagowej polityce informacyjnej wspomnianych czterech państw w czasie pandemii poświęcono, wedle mojego rozeznania znacząco za mało uwagi. Operując konkretnymi wartościami w odniesieniu do USA tematyce tej poświęcono 7,5 strony, RFN – 10 stron, Brazylii – 6,5 strony, natomiast Chinom – 6. Łącznie zatem deskrypcja i eksplanacja kluczowych problemów zajęła 30 stron. Oczywiście zaznaczam, że naukową wartość monografii nie liczy się liczbą stron lecz merytoryką treści, jednakże na ograniczonej liczbie kart – siłą rzeczy zaprezentować można ograniczony zasób danych. Wydaje się, że Autorka pozostała na zbyt wysokim poziomie granulacji przyjętej analizy, eliminując z badań poziomy bardziej szczegółowe. W opracowaniu brakuje konkretnych przykładów będących argumentami dla przyjętych przez Autorkę tez czy stwierdzeń. Niedostatek ten uwypukla się zwłaszcza tam, gdzie podejmowane kwestie dotyczą bezpieczeństwa informacyjnego państwa (np. zaprzeczanie odpowiedzialności /Chiny/ czy narastający chaos informacyjny /USA/). I choć wystosowane w monografii tezy nie budzą zastrzeżeń, gdyż na przestrzeni ostatnich dwóch lat silnie zakotwiczyły się w publicznej narracji to jednak, gdy pojawiają się one w monografii naukowej, oczekiwanie bardziej pogłębionej ich analizy wydaje się zasadne.

Jako, że rolą rozdziału empirycznego była nie tylko prezentacja *case study* dotycząca polityki informacyjnej czterech mocarstw czy namysł nad miejscem polityki informacyjnej w systemie komunikowania i specyfiki prowadzonych polityk informacyjnych, w trakcie

pandemii ale również projekcja przyszłości polityki informacyjnej, tematyce tej Autorka poświęciła ostatni podrozdział monografii.

Przechodząc do analizy sformułowanych w pracy hipotez badawczych w pierwszym rzędzie należy zauważyć, iż Autorka podzieliła je na trzy zasadnicze poziomy: mikro, mezo i makro.

- Na poziomie mikro odniesiono się do następujących stwierdzeń: 1a. Mocno nacechowany osobowością przywódcy styl komunikacji determinujący kształt polityki informacyjnej państwa niesie wysokie ryzyko dezinformacji.

- Na poziomach mikro i mezo: 1b. Mocno nacechowany osobowością przywódcy styl komunikacji determinujący kształt polityki informacyjnej państwa wymusza kontrolę treści przekazu przywódcy przez aktorów niepaństwowych, ze szczególnym uwzględnieniem mediów i ich instytucji, a także aktorów państwowych niższych szczebli administracji państwa.

- Na poziomach mezo i makro: 2. Obecność nowych mediów wymusza na państwach konieczność dostosowania polityki informacyjnej do nowej sytuacji komunikacyjnej, która w dobie zagrożenia musi uwzględniać stałą obserwację przepływu informacji i dynamikę zmian postaw i opinii społeczeństwa. 3a. Zaufanie do komunikatów, których nadawcą jest państwo, jest pochodną wiarygodności przekazu: dopuszczenie do głosu ekspertów sprzyja zwiększeniu skuteczności polityki informacyjnej państwa. 3b. Zaufanie do komunikatów, których nadawcą jest państwo, jest pochodną wiarygodności przekazu: marginalizowanie czy deprecjonowanie ekspertów osłabia skuteczność polityki informacyjnej państwa.

- Na poziomie makro: 4a. Polityka informacyjna państwa jest pochodną charakteru kulturowego społeczeństwa i jest skuteczna tam, gdzie tradycyjnie występuje zaufanie do władzy, a argumentacja merytoryczna jest powszechna oraz akceptowana. 4b. Polityka informacyjna państwa jest pochodną charakteru kulturowego społeczeństwa i w państwach, w których tradycyjnie nie występuje zaufanie do władzy, a argumentacja używana w polityce informacyjnej państwa nie jest merytoryczna, dla uzyskania waloru skuteczności polityki informacyjnej konieczna jest zmiana narracji na merytoryczną. 5. W szczególnych okolicznościach kryzysu polityka informacyjna państwa musi obejmować audytoria zagraniczne (s. 18-20).

W toku przeprowadzonego procesu badawczego Katarzyna Kamińska - Korolczuk zweryfikowała wszystkie postawione hipotezy. Ich przyjęcie stało się możliwe dzięki przyjętej logice ich konstruowania, w większości ostrości używanych sformułowań, poparciu adekwatną

argumentacją oraz zastosowaniu konstruowanych metod badawczych, wśród których wymienić należy: metodę instytucjonalno-prawną, studium przypadków czy metodę komparatystyczną. Pewne zastrzeżenie do hipotez zgłosić można, wedle mojej oceny, w odniesieniu do posługiwania się pojęciami, których Autorka nie jest w stanie poddać parametryzacji. I tak, nie do końca pozostaje jasnym czym charakteryzuje się „mocno nacechowany osobowością przywódcy styl komunikacji” oraz jakie to jest „wysokie ryzyko dezinformacji”, które ze sobą niesie.

Podsumowując zgłoszone w recenzji uwagi i zastrzeżenia stwierdzam, iż zaprezentowane w monografii interdyscyplinarne wątki dotyczące polityki informacyjnej mocarstw w czasie zagrożenia pandemicznego stanowią wkład w rozwój nauki o polityce i administracji.

2.2. Ocena 9 rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych

Habilitationka obok zrecenzowanej powyżej monografii w skład osiągnięcia naukowego zaliczyła również 9 następujących rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych:

1. K. Kamińska-Korolczuk, *Fragmentacja systemu partyjnego RFN wynikająca z procesów migracyjnych* [w:] A. Adamczyk, A. Sakson, C. Trościak (red.), *Migranci i mniejszości jako obcy i swoi w przestrzeni polityczno-społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2019, s. 213-227.
2. K. Kamińska-Korolczuk, *Zmiany w kształcie systemu partyjnego Republiki Federalnej Niemiec na przełomie XX i XXI wieku* [w:] K. Kamińska-Korolczuk, M. Mielewczyk, R. Ożarowski (red.), *Wybrane systemy polityczne i partyjne - wyzwania i prognozy*, seria: *Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2018, s. 47-66.
3. K. Kamińska-Korolczuk, *Nowy prawicowy populizm w niemieckim systemie partyjnym* [w:] K. Walecka, K. Wojtas (red.), *Nowe partie i ruchy polityczne: praktyka i idee współczesnych demokracji*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2017, s. 89-106.
4. K. Kamińska-Korolczuk, B. Kijewska, *The history of the internet in Estonia and Poland*, [w:] G. Goggin, M. McLelland (red.), *The Routledge companion to global internet histories*, Routledge, New York - London 2017, s. 135-150.

5. K. Kamińska-Korolczuk, *Aktywność młodych ludzi w nowych mediach i w rzeczywistości społeczno-politycznej* [w:] K. Kamińska-Korolczuk, M. Mielewczyk, R. Ożarowski (red.), *Uczestnictwo polityczne w ujęciu teoretycznym i praktycznym*, seria: Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017, s. 49-68.
6. K. Kamińska-Korolczuk, *Między ryzykiem a korzyścią - znaczenie zmian wprowadzanych w polityce imigracyjnej dla systemów politycznych wybranych państw Unii Europejskiej* [w:] K. Kamińska-Korolczuk, M. Mielewczyk, R. Ożarowski (red.), *Systemy polityczne i komunikowanie polityczne w Europie i na świecie*, seria: Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych, Instytut Politologii Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2016, s. 94-135.
7. K. Kamińska-Moczyło, *Die Entwicklung der Medienmärkte von Estland und Lettland* [w:] M. Łosiewicz, A. M. Ryłko-Kurpiewska (red.), *Media, business, culture. Social and political role of the media*, vol. 2, TrueSight - Novae Res, Kinvara-Gdynia 2015, s. 79-101.
8. K. Kamińska-Korolczuk, *Media w społeczeństwie wielonarodowościowym: przykład Estonii i Łotwy* [w:] Ł. Fijałkowski, E. Stadtmüller (red.), *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, t. 2, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, s. 443-459.
9. K. Kamińska-Moczyło, *Dostęp do informacji publicznej: w poszukiwaniu dobrych praktyk, Niemcy, Estonia i Polska* [w:] A. Lusińska, A. Kalinowska-Żeleźnik (red.), *Dostęp do informacji publicznej: wybrane aspekty teorii i praktyki*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Oddział Gdańsk, Gdańsk 2014, s. 58-78.

*Fragmentacja systemu partyjnego RFN wynikająca z procesów migracyjnych - to interesujące studium podejmujące kwestie związane ze zmianami na niemieckiej scenie partyjnej spowodowane kryzysem migracyjnym 2015 roku. Autorka dla wytłumaczenia obserwowanych przemian sprawnie w tekście łączy problematykę niezadowolenia z polityki europejskiej, implikacji kryzysu ekonomicznego z początku XXI wieku, otwarcia się niemieckiego rynku pracy na pracowników z innych państw Unii Europejskiej oraz braku poparcia dużej części społeczeństwa niemieckiego dla polityki migracyjnej i w końcu braku akceptacji dla cudzoziemców o najniższych kwalifikacjach. Artykuł pokazuje rozeznanie Autorki w dylematach niemieckiej polityki wewnętrznej i systemie partyjnym RFN. Tematowi temu poświęcony jest w całości kolejny z wykazanych tekstów, zatytułowany *Zmiany w kształcie systemu partyjnego Republiki Federalnej Niemiec na przełomie XX i XXI wieku.**

Doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk analizuje w nim zmiany zachodzące w strukturze niemieckiego systemu partyjnego oraz drogę od modelu dwuipółpartyjnego, przez płynny pięciopartyjny do wielopartyjnego. Przyczyn rozdrobnienia Habilitantka dopatruje się między innymi w alienacji elit politycznych dwóch największych partii oraz pojawieniu się partii populistycznych, głoszących hasła wyborcze odwołujące się do obecnych wśród wyborców lęków. Tematyce tej poświęcony jest zresztą osobny tekst: *Nowy prawicowy populizm w niemieckim systemie partyjnym*. Artykuł pisany na przełomie 2016 i 2017 roku służyć miał zweryfikowaniu założenia, że nowy prawicowy populizm, reprezentowany zdaniem Autorki przez *Alterantive für Deutschland*, który pojawił się w niemieckim systemie partyjnym, może w dalszej perspektywie stać się ideą na tyle atrakcyjną i powszechną, iż zakorzeni się w systemie partyjnym na dłuższy czas. Przewidywania i analizy te znalazły swoje potwierdzenie w wynikach wyborów parlamentarnych, które odbyły się w 2017 roku, kiedy to AfD uzyskało wynik 12,6% ważnie oddanych głosów, zajmując tym samym trzecie miejsce na podium.

Tematykę niemieckiego systemu politycznego Autorka porusza jeszcze w dwóch tekstach: *Między ryzykiem a korzyścią...* oraz *Dostęp do informacji publicznej: w poszukiwaniu dobrych praktyk, Niemcy, Estonia i Polska*. W pierwszym z nich Katarzyna Kamińska - Korolczuk wraz z dwójką współautorów podjęła się analizy porównawczej. Ukazanie znaczenia zmian wprowadzonych w polityce imigracyjnej dla systemu partyjnego Niemiec odniesiono do sytuacji w innych państwach europejskich, a w szczególności do Szwecji. Drugi natomiast, tematykę Niemiec podejmuje w kontekście analizy aktów prawnych odnoszących się do udostępniania informacji publicznej. Katalog dobrych europejskich praktyk (aktualnych na 2014 rok) rozważono również w odniesieniu do Estonii, a zatem państwa często podejmowanych przez Habilitantkę w pozostałych, wykazanych w dorobku tekstach. Do grupy tej należą obcojęzyczne teksty: *The history of the internet in Estonia and Poland* oraz *Die Entwicklung der Medienmärkte von Estland und Lettland* (w których podejmowana jest tytułowa problematyka historii rozwoju globalnej sieci i rozwój rynków medialnych) a także *Media w społeczeństwie wielonarodowościowym: przykład Estonii i Lotwy* (na łamach którego podjęta została myśl Stuarta Halla i weryfikowana teza, iż odczytywanie komunikatów w państwach wielonarodowościowych zależne jest od przeszkód w odbiorze treści pojawiających się po stronie odbiorców).

Ostatni z zaprezentowanych w zbiorze artykuł *Aktywność młodych ludzi w nowych mediach i w rzeczywistości społeczno-politycznej* tematycznie odstaje od poprzednich. Jego celem była bowiem odpowiedź na pytanie dlaczego młodzi ludzie, rzadziej aniżeli starsze kohorty wiekowe uczestniczą w wyborach oraz jaką rolę mogą pełnić nowe media w

uatrakcyjnianiu przekazu politycznego skierowanego do najmłodszych głosujących. Autorka odniosła się w nich wprawdzie do rynku międzynarodowego prezentując wyniki badania zrealizowanego w tym temacie dla Komisji Europejskiej (nawiązując tym samym do głównego nurtu rozwoju naukowego) jednakże tekst ten moim zdaniem luźno nawiązuje do spójnego, powyżej przedstawionego zestawu. Sam tekst uznać należy natomiast za wartościowy.

Podsumowując zaprezentowane do oceny artykuły uznać należy, że mają one istotny ładunek informacyjny, osadzone są w dobrze dobranej, także najnowszej (na czas publikacji) literaturze przedmiotu oraz referują do ważnych dla politologów i medioznawców bieżących tematów społeczno-politycznych. Teksty zazwyczaj mają charakter opisowy, rzadziej badawczy i jednolitą strukturę kompozycyjną. Brak wyodrębniania części składowych artykułów czyni je mniej metodologicznie uporządkowanymi, nie pozwalając odnaleźć w nich stawianych hipotez, pytań badawczych czy zasadniczych celów prowadzonej analizy.

2.3. Ocena 2 redakcji naukowych monografii z serii publikacyjnej pt. *Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych*

Do oceny Habilitantka wskazała:

1. *Wybrane systemy polityczne i partyjne - wyzwania i prognozy*, K. Kamińska-Korolczuk, M. Mielewczyk, R. Ożarowski (red.), (recenzenci wydawniczy prof. dr hab. Radosław Zenderowski i dr Maria Winclawska), seria: *Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2018.
2. *Zmiany w systemach politycznych w Europie i na świecie*, K. Kamińska-Korolczuk, M. Mielewczyk, R. Ożarowski (red.), (recenzent wydawniczy prof. dr hab. Radosław Zenderowski), seria: *Między Teorią a Praktyką Funkcjonowania Systemów Politycznych i Partyjnych*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.

W kontekście całości przedstawionego do oceny dorobku za zbędne uznaję włączenie do recenzji redakcji naukowej monografii. Autorka sama przyznaje, że jej 33% wkład w powstanie obu pozycji ograniczał się do wyznaczenia i opracowania koncepcji tomu, przygotowania jednolitej części opisowej tekstu, sprawdzenia poprawności językowej oraz naukowej części tekstów. Z praktyki wydawniczej wiemy, że praca ta ma duże znaczenie dla wartości merytorycznej tomu, jednakże nie stanowi w mojej ocenie istotnego autorskiego wkładu w rozwój nauki.

2.4. Ocena 8 artykułów w recenzowanych czasopismach naukowych

W dorobku Habilitantka wykazała również 8 artykułów w recenzowanych czasopismach naukowych. Zaliczyła do nich:

1. K. Kamińska-Korolczuk, *Wpływ mowy nienawiści zawartej w wypowiedziach przedstawicieli partii Alternatywa dla Niemiec na zmiany zachodzące w systemie zarządzania mediami w RFN*, „Zarządzanie Mediami” 2021, vol. 9, nr 1, s. 17-36.
2. K. Kamińska-Korolczuk, *Influence of the media on the integration of society in multinational states on the example of the Russian - language media in Estonia*, „European Journal of Transformation Studies” 2017, vol. 5, nr 2, s. 5-17.
3. K. Kamińska-Korolczuk, *Wpływ mniejszości narodowych zamieszkujących Estonię i Łotwę na rozwój systemów medialnych państw pobytu*, „Cywilizacja i Polityka” 2017, nr 15, s. 375-390.
4. K. Kamińska-Korolczuk, *The internet, social media, attractiveness of the message and electoral participation - dependencies and forecasts for the future*, „Kognitywistyka i Media w Edukacji” 2017, nr 2, s. 35-51.
5. K. Kamińska-Korolczuk, *Facebook jako element zarządzania strategicznego czy kula u nogi nadawców? Przykład Estonii i Polski*, „Zarządzanie Mediami”, 2015, vol. 3, nr 3, s. 181-196.
6. K. Kamińska-Moczyło, *Z przemian estońskich mediów publicznych w procesie transformacji*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2012, vol. 55, nr 3, s. 63-75.
7. K. Kamińska, *Rola dobrobytu w kształtowaniu zachowań wyborczych na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2012, nr 102, s. 50-58.
8. K. Kamińska, *Dobrodziejstwa populizmu na przykładzie Francji*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe” 2011, vol. 9, nr 1-2, s. 105-114.

Pomimo, że doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk nie wskazała powodów, dla których zdecydowała się na wybór tego zestawu artykułów, wydaje się, że cykl ten stanowi (z małym, opisanym poniżej wyjątkiem) spójną całość tematyczną, pokazującą równocześnie konsekwentnie, latami prowadzone badania nad tematyką rynków medialnych wybranych państw europejskich. Habilitantka sprawnie łączy w nich interdyscyplinarny dorobek naukowy oraz sama z łatwością porusza się na styku wielu różnych pól badawczych, komponując w swych pracach interesujący splot koncepcji, badań i analiz.

Pierwszy z wykazanych artykułów, zatytułowany *Wpływ mowy nienawiści zawartej w wypowiedziach przedstawicieli partii Alternatywa dla Niemiec na zmiany zachodzące w systemie zarządzania mediami w RFN* jest tekstem dotyczącym przykładów mowy nienawiści z lat 2016-2019. Zakres czasowy nie został jednak przez Autorkę określony, ani uargumentowany, podobnie jak wybór cytowanych polityków. Niedosyt poznawczy pozostawia także samo pojęcie tytułowego wpływu, który nie został wytłumaczony/zdefiniowany oraz finalnie określony. Interesujący i dobrze osadzony w czasopiśmiennictwie artykuł posiada moim zdaniem istotne luki metodologiczne. Pojęcie „wpływu” jest przez Autorkę często stosowane, gdyż pojawia się również w kolejnych tekstach *Influence of the media on the integration of society in multinational states on the example of the Russian - language media in Estonia* oraz *Wpływ mniejszości narodowych zamieszkujących Estonię i Łotwę na rozwój systemów medialnych państw pobytu*. Również i w tych przypadkach pojęcie to nie zostało poddane należytej operacjonalizacji. Artykuły te świadczą natomiast o dużym rozeznaniu Autorki w rynkach medialnych Niemiec, Łotwy czy Estonii oraz o dużej swobodzie poruszania się na styku nauk politycznych i medioznawstwa. Autorka posiada wiedzę dotyczącą nie tylko mediów tradycyjnych ale również i nowych, czego daje przykład w innych wykazanych do oceny artykułach np. *Z przemian estońskich mediów publicznych w procesie transformacji czy Facebook jako element zarządzania strategicznego czy kula u nogi nadawców? Przykład Estonii i Polski*. Kolejne dwa artykuły *Rola dobrobytu w kształtowaniu zachowań wyborczych na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec* oraz *Dobrodziejstwa populizmu na przykładzie Francji* dopełniają obrazu o międzynarodowych zainteresowaniach Habilitantki. Oba teksty są nieco słabsze ale też i napisane stosunkowo dawno. Porównanie ich do wspomnianych uprzednio wskazuje na duży rozwój warsztatu pani Doktor, co pozytywnie przemawia na rzecz opinii o dobrze prowadzonej ścieżce uzyskiwania samodzielności naukowej.

W ocenie recenzenta do zestawu tego nie pasuje, wykazany pod numerem 4 artykuł *The internet, social media, attractiveness of the message and electoral participation - dependencies and forecasts for the future*. Tekst ten wprawdzie także dotyka kwestii międzynarodowych, ale w zupełnie innym zakresie - a mianowicie w ujęciu przekrojowym, w którym analizowano poziom partycypacji wyborczej. Nie ujmując jego wartości oraz doceniając jego znaczenie oraz wnioski z badań empirycznych, należy zaznaczyć brak związku z tematyką przywoływanego cyklu. Pomimo jednak wspomnianych - z recenzyjnego obowiązku - słabości, zestaw ten oceniam pozytywnie.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego i aktywności naukowej Habilitantki po uzyskaniu doktoratu

Łącznie dorobek naukowy dr Katarzyny Kamińskiej - Korolczuk liczy 48 publikacji w tym jest to 1 monografia, 23 rozdziały w recenzowanych monografiach, 16 artykułów w recenzowanych czasopiśmie naukowych i 8 redakcji naukowych monografii. Obok wymienionych jako główne osiągnięcie, Habilitantka do pozostałego dorobku naukowego zalicza publikacje poświęcone głównie polityce i mediom w Estonii, i na Łotwie oraz rozwojowi polityki społecznej w wybranych państwach europejskich.

Słabą stroną dorobku jest liczba cytowań, która zgodnie z przedstawionymi danymi wynosi odpowiednio: Impact Factor: 0, Google Scholar: 16, a Indeks Hirscha: 2, a punktacja MNiSW wynosi 452. Habilitantka nie ma na swoim koncie żadnej nagrody za działalność naukową.

W poczet mocnych stron wliczyć natomiast należy aktywność konferencyjną. Habilitantka w latach 2005-2021 wygłosiła 59 referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych oraz 9 razy wchodziła w skład komitetów organizacyjnych. Treści wystąpień ściśle korespondowały z wskazanymi obszarami zainteresowań naukowych.

Jeśli zaś chodzi o udział w projektach to wskazać należy iż doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk brała udział w różnych projektach, tj. „Pomorska Akademia Kompetencji Społecznych”, „Energy for the Future. European studies to challenges in the European Union”, „Blaski i cienie współpracy”, „Praktyka samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej na szczeblu lokalnym”, „Przestrzeń publiczna wspólnoty lokalnej w dialogu międzypokoleniowym” Agenda Bezdomności – Standard Aktywnego Powrotu na Rynek Pracy. Niestety tylko w przypadku pierwszego z nich Autorka wskazała pełnioną w zespole funkcję. W pozostałych przypadkach ograniczyła się do wskazania roli wykonawczynie - co uniemożliwia merytoryczną ocenę związku pomiędzy partycypacją Habilitantki w niniejszych projektach a jej wkładem w rozwój nauki. Warto natomiast podkreślić, iż zaangażowanie w projekty realizowane przez różne środowiska i podmioty świadczy o dużej elastyczności Habilitantki oraz jej otwartości na nowe wyzwania. Do powyższego zestawu należy dodać kierowanie dwoma projektami badawczymi wykonywanymi w ramach badań naukowych prowadzonych na Uniwersytecie Gdańskim.

Na uwagę zasługuje aktywność Habilitantki w krajowym środowisku naukowym. Pani doktor Katarzyna Kamińska - Korolczuk jest członkiem 6 różnych towarzystw naukowych, w tym Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Polskiego Towarzystwa Geopolitycznego (członek zarządu ds. mediów i PR, członek zarządu ds. specjalnych i sytuacji nadzwyczajnych),

Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (członek komisji rewizyjnej), Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej czy Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Ponadto jest aktywnym członkiem komitetów redakcyjnych takich czasopism jak „Przegląd Geopolityczny” oraz „Kognitywistyka i Media w Edukacji”.

W latach 2018 - 2019 Habilitantka podjęła współpracę z Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego oraz Instytutem Nauk Politycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w latach 2013 - 2017 wzięła udział w przedsięwzięciu koordynowanym przez pracowników Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego (w efekcie którego przygotowała 2 publikacje naukowe oraz 1 recenzję wydawniczą monografii naukowej), w latach 2005-2008 współpracowała z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sopocie, Pomorską Izbą Rzemieślniczą Małych i Średnich Przedsiębiorców w Gdańsku, Uniwersytetem Gdańskim oraz Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności. Także kilkadziesiąt wystąpień konferencyjnych, liczny udział w zespołach eksperckich i konkursowych świadczy o dużej aktywności Habilitantki w zakresie działalności w krajowym środowisku naukowym.

Wysoko ocenić należy współpracę międzynarodową doktor Katarzyny Kamińskiej - Korolczuk. Habilitantka: jest członkiem Baltic Association for Media Research, w 2013 r. wykazała staż naukowy w Uniwersytecie w Bremen, w ramach programu Lifelong Learning Programme - LLP ERASMUS/TSM 2012-2013 - ERASMUS Staff Mobility - Teaching Assignments by Higher Education Institutions Teaching Staff and by Invited Staff from Enterprises (w ramach którego zrealizowała cykl wykładów dla studentów studiów I i II stopnia), jest recenzentką w 3 czasopismach dedykowanych na rynek międzynarodowy, w latach 2017 - 2020 była wykonawcą w projekcie Erasmus+ Jean Monnet Modules pt. „Energy for the Future. European studies to challenges in the European Union” (nr 587453-EPP-1-2017-1-PL-EPPJMO-MODULE), jest ekspertką oceniającą badawcze wnioski projektowe składane w Programie SASPRO 2, funkcjonującym w ramach działań Horyzont 2020 Marie Skłodowska-Curie COFUND (realizowanych przez: Słowacką Akademię Nauk, Uniwersytet Comeniusa w Bratysławie i Słowacki Uniwersytet Technologiczny w Bratysławie), w latach 2015-2017 współpracowała z Wydziałem Mediów i Komunikacji Uniwersytetu w Sydney oraz wydawnictwem Routledge, od 2016 r. współpracuje z Wydziałem Nauk Społecznych Instytutem Nauk Społecznych Uniwersytetu Tartu w Estonii, w tym samym 2016 r. rozpoczęła również współpracę z fundacją Europe Our House, Instytutem Badań nad Polityką Europejską

oraz Wydziałem Nauk Społecznych Uniwersytetu Świętych Cyryla i Metodego w Trnawie, pełniąc funkcję recenzentki „European Journal of Transformation Studies”.

Habilitantka posiada również istotny dorobek popularyzatorski. W jego ramach wskazać należy na prowadzenie współpracy z Urzędem Miasta Rumia, Rumskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Fundacją „Obywatelski Parlament Seniorów”, koordynowanie XI i X Bałtyckiego Festiwalu Nauki, udział w projekcie Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion Bałtyk pt. „Blaski i cienie współpracy (współfinansowanym ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP). Habilitantka propaguje również wiedzę prowadząc autorską stronę www.katarzyna.kaminska-korolczuk.pl oraz pośrednio, posiadając profile w portalach researchgate.com czy Google Scholar.

4. Konkluzja

Na podstawie przedłożonej dokumentacji, a biorąc pod uwagę powyżej zgłoszone uwagi oraz waząc całość dorobku i aktywności naukowej, stwierdzam, że wniosek doktor Katarzyny Kamińskiej - Korolczuk **spełnia wymogi ustawowe w sprawie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego** w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Katarzyna Kamińska-Korolczuk